

Dir nr: Dir. 2004:82
Departement: Jordbruksdepartementet
Beslut vid
regeringssammanträde: 2004-06-17
Rubrik: Översyn av djursjukdata

- - - - -

Beslut vid regeringssammanträde den 17 juni 2004

Sammanfattning av uppdraget

En särskild utredare tillkallas för att undersöka och redovisa hur djursjukdataregistret fungerar i dag. Uppdraget innefattar en redovisning av eventuella brister i djursjukdata, vad de i så fall beror på och vad de eventuella bristerna kan ha inneburit för registrets användbarhet. Med utgångspunkt i resultatet av dessa undersökningar skall utredaren föreslå hur eventuella brister kan åtgärdas. Syftet med förslagen skall vara att uppnå ett väl fungerande, kostnadsneutralt och kostnadseffektivt registreringssystem för sjukdoms- och läkemedelsövervakning på djurområdet. Utredaren skall beräkna kostnaderna för de åtgärder som föreslås, både för det allmänna och för berörda näringsidkare och föreslå finansiering av eventuella offentliga åtgärder liksom beakta de administrativa konsekvenserna för näringsidkarna.

Bakgrund

Gällande bestämmelser

I 7 § andra stycket lagen (1994:844) om behörighet att utöva veterinäryrket framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva om vad veterinärer är skyldiga att göra i sin yrkesutövning. Regeringen har i förordningen (1971:810) med allmän veterinärinstruktion transporterat stora delar av denna föreskriftsrätt till Statens jordbruksverk. Enligt Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2000:114) om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1998:38) om journalföring och uppgiftslämnande m.m. gäller att en veterinär skall föra journal i direkt anslutning till konsultationen. Journalen skall innehålla uppgifter om bl.a. datum för konsultationen, djurhållarens produktionsplatsnummer eller namn och adress, och beträffande det aktuella djuret, anamnes, diagnos, typ av

behandling samt veterinärens namn. Vid behandling med läkemedel skall uppgifter även finnas om läkemedlets benämning, styrka och dosering, behandlingstidens längd och vid behandling av livsmedelsproducerande djur även karenstid. Vid förrättning som avser nötkreatur, får, getter, renar, svin, fjäderfän eller hägnat vilt skall veterinären inom en vecka efter behandling rapportera till Jordbruksverket, antingen skriftligt genom att använda viss angiven praktikjournal eller genom att använda ett datoriserat journalföringssystem som godkänts av Jordbruksverket. Vid behandling av hästar med bl.a. antibakteriella läkemedel för systemiskt bruk skall rapportering ske varje månad. Behandlingar av andra djurslag skall rapporteras en gång per år.

Tidigare och nuvarande rutiner för inrapportering av djursjukdata

Det har funnits bestämmelser om journalföring och inrapportering sedan år 1984. De inrapporterade uppgifterna - djursjukdata - används främst till att övervaka den veterinära läkemedelsanvändningen och till att följa upp djurhälsan i landet. Före år 1999 rapporterade de fältverksamma veterinärerna sina behandlingar till de lokala husdjursföreningarna. Där gjordes en manuell granskning och överföring av uppgifterna i journalblanketterna för databearbetning. En vidare bearbetning av data skedde därefter hos dåvarande Svensk Husdjursskötsel (SHS). Därefter sändes journalerna vidare till Jordbruksverket. - Uppgifter om olika diagnoser på nötkreatur har sedan länge använts i avelsarbetet, bl.a. i analyser av avelstjurars nedärvning av olika egenskaper.

Under år 1999 genomfördes förändringar i systemet som innebär att fältveterinärernas journalrapporter i stället skickas direkt till Jordbruksverket. Samtidigt togs ett omfattande diagnosregister för djursjukdata i bruk och rutiner infördes för enklare och säkrare bearbetning av uppgifter i journalerna. I detta sammanhang introducerades datasystemet Vet@ och ett delsystem, vet@journal, ställdes till de av Jordbruksverket anställda distriktsveterinärernas förfogande. Vet@journal används i fält för registrering av förrättningsunderlag, för underlag till fakturering och för kommunikation med Jordbruksverket.

Ett parallellt system med motsvarande funktioner, dvs. för rapportering av djursjukdata och för export av filer till eget ekonomisystem erbjöds privatpraktiserande veterinärer på förmånliga villkor. Detta system kom emellertid att få liten spridning med som mest ett femtontal användare. Systemet avvecklades under år 2002. För inrapportering av djursjukdata från privatpraktiserande veterinärer har därefter

blanketter för optisk läsning och textfiler från externa datasystem använts.

Ungefär hälften av de inrapporterade nötkreatursuppgifterna kommer för närvarande från vet@journal och resterande från blanketter och textfiler. Totalt för samtliga djurslag hanterar Vet@-systemet uppgifter om mer än tre miljoner djur per år.

Inom datasystemet Vet@ finns ytterligare delsystem varav ett utgörs av analysverktyget vet@webb, genom vilket olika användare via Internet får tillgång till djursjukdatabasen och själva kan göra de sökkombinationer som är av intresse. Det är t.ex. möjligt att genom detta analysverktyg studera olika diagnosers fördelning i olika regioner över tid och djurslag. Av redovisade data framgår vidare vilka läkemedel som har använts till olika djurslag och sjukdomar. Uppgifterna används framför allt inom forskning och av olika organisationer inom djurhälsoområdet.

Tillgången till vet@webb regleras av behörighetsnivåer som anpassats till användarnas behov och rättigheter. Länsveterinärerna, som har det regionala tillsynsansvaret över samtliga praktiserande veterinärer, kan via vet@webb följa veterinärernas rapportering inom sitt område. Jordbruksverkets distriktsveterinäravdelning - DV-avdelningen - har tillgång till inrapporterade djursjukdata från samtliga distriktsveterinärstationer. Verkets djuravdelning har genom sin behörighet tillgång till all information från veterinärverksamheten, förutom distriktsveterinärorganisationens ekonomiska data. Distriktsveterinärerna vid veterinärstationerna kan följa de inrapporterade uppgifterna från respektive stations distrikt.

I ett särskilt avtal med den övergripande husdjursorganisationen Svensk Mjolk har det avgjorts vilka uppgifter ur journalerna som via filer skall föras vidare till organisationen för användning vid bl.a. avelsvärdering av tjurar. Svensk Mjolk har även behörighet till vet@webb på en nivå där diagnoser och läkemedelsanvändning kan följas länsvis för olika djurslag.

Ansvar för systemunderhåll och finansiering av inrapporteringsystemet

Ansvar för förvaltningen och utvecklingen av Vet@-systemet handhas av Jordbruksverket. Bland utgiftsposterna för inrapporteringsystemet kan nämnas kostnader för programutveckling, support, förvaltning, blankettryckning, optisk läsning och licenser. För täckande av djuravdelningens kostnader för bl.a. registrering av djursjukdata anvisas medel över statsbudgeten genom anslaget 42:3 Djurhälsovård, Utgiftsområde 23. Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande

näringar.

Problem med inrapportering av djursjukdata

Riksdagens revisorer har i sin rapport Villkor för veterinär verksamhet (2002/03:4) bl.a. behandlat inrapporteringen av djursjukdata. I rapporten konstateras att rapporteringen till och uppgifterna i Jordbruksverkets djursjukdatabas har varit ofullständiga. Det finns flera förklaringar till detta. I rapporten framförs att Jordbruksverket uppmärksammat att inrapporteringen från vissa privatpraktiserande veterinärer är bristfällig och att bestämmelserna på området inte följs men att det saknas författningsstöd för sanktioner vid underlåtelse att rapportera djursjukdata. Verket framför dock att inrapporteringen förbättrats under senare år. I rapporten anges att representanter för privatpraktiserande veterinärer uppgett att det finns motstånd bland privatpraktiserande veterinärer mot att lämna ut uppgifter om sina kunder till sin främsta konkurrent, Jordbruksverket. Dessa veterinärer befارar att verket kan använda uppgifterna för att gynna sin egen uppdragsverksamhet. Jordbruksverket framhåller emellertid att uppdragsverksamheten är organisatoriskt skild från den myndighetsutövning som statistikinsamlingen innebär. Vissa veterinärer uppges även anse att inrapporterade uppgifter inte tagits om hand av Jordbruksverket på ett tillfredsställande sätt. Jordbruksverket, å sin sida, anser att kvalitetsproblemen till viss del beror på att de blanketter som levererats in för optisk läsning varit felaktigt eller slarvigt ifyllda.

Riksdagens revisorer konstaterar i rapporten att brister i djursjukdata får konsekvenser för användare av uppgifterna och på sikt för djurens hälsa. Med mera tillförlitliga uppgifter om behandlingar och medicinering skulle förebyggande insatser kunna planeras och organiseras på ett bättre sätt. Rapporten har remissbehandlats och remissinstanserna delar i stor utsträckning revisorerernas uppfattning om problemen med djursjukdata. Länsstyrelserna i Östergötlands, Kalmar och Skåne län påpekar särskilt att länsveterinärernas uppdrag att i enlighet med regleringsbrevet följa rapporteringen av djursjukdata inte har kunnat uppfyllas eftersom det saknas möjlighet för länsveterinärerna att avgöra i vilken utsträckning som olika veterinärer rapporterar.

I sitt förslag till riksdagen (2002/03:RR12) konstaterar revisorerna att det är angeläget att snabbt komma till rätta med inrapporteringen till djursjukdata och att tillförlitliga uppgifter över djurens läkemedelsanvändning och sjukdomar är viktiga för såväl människors som för djurs hälsa. Revisorerna föreslår i rapporten att regeringen skall ge en oberoende utredning i uppdrag att redovisa hur omfattande bristerna i djursjukdata är, vad de beror på och vad de har

inneburit för statistikens användbarhet. Utredningen bör även få i uppdrag att komma med förslag till hur bristerna kan åtgärdas och hur man kan åstadkomma en fullständig rapportering från alla veterinärer. Vidare bör behovet av kvalitetssäkrad statistik samt en öppen och kvalitetssäkrad dokumentation av det veterinära arbetet som gör det möjligt att spåra behandlingar och läkemedelsanvändning omfattas av den föreslagna utredningen.

Riksdagen har bifallit Miljö- och jordbruksutskottets hemställan (bet. 2002/03:MJU10) om att bifalla Riksdagens revisorers förslag 2002/03:RR12 i denna del.

Jordbruksverket har i en skrivelse till Jordbruksdepartementet daterad den 8 juli 2003 (dnr Jo2003/1579) lämnat förslag på ändringar i gällande författningar för att ge verket möjlighet att sanktionera bristande rapportering av veterinära förrättningar. Jordbruksverket konstaterar i sin skrivelse att innehållet i djursjukdataregistret blir otillförlitligt då inte alla veterinärer rapporterar sina förrättningar på föreskrivet sätt. I skrivelsen konstateras vidare att varken verket eller länsstyrelserna i dag har några möjligheter att utöva påtryckning på de veterinärer som inte rapporterar förrättningar enligt gällande bestämmelser.

Regeringens bedömning

Regeringen anser det vara angeläget med ett väl fungerande djursjukdatasystem. Ett sådant system är av största vikt, bl.a. för att arbetet med förebyggande djursjukvård skall kunna bedrivas framgångsrikt och för att det skall gå att ständigt ha tillgång till en rättvisande bild av det totala djurhälsoläget i landet. Ett exempel på sådant arbete är att man med kunskap om läkemedelsanvändningen för olika djurslag och djursjukdomar bättre kan arbeta för minskad antibiotikaanvändning och därmed minska risken för utveckling av resistenta bakteriestammar. Resistenta bakterier är ett växande problem för såväl människor som för djur i hela världen och en alltför frekvent användning av antibiotika är huvudorsaken till problemen. Med bra djursjukdatastatistik kan Sverige försvara sin restriktiva inställning till antibiotika i diskussioner med andra länder och därmed hålla resistensen på en fortsatt låg nivå.

Inom nötkreatursaveln har djursjukdatauppgifter en betydelsefull användning i urvalet för att få allt friskare djur. I framtiden bör hälsouppgifter komma till användning i högre grad även för andra djurslag.

För att nå ett väl fungerande djursjukdatasystem är det viktigt att systemet utformas på ett för veterinärerna användarvänligt sätt, där de administrativa kostnaderna för företagen till följd

av inrapporteringskraven hålls nere.

Utredningsuppdraget

Utredarens uppdrag är att undersöka och redovisa hur djursjukdataregistret fungerar i dag. Uppdraget innefattar en redovisning av eventuella brister i djursjukdata, vad de i så fall beror på och vad de kan ha inneburit för registrets användbarhet. Med utgångspunkt i resultatet av dessa undersökningar skall utredaren föreslå hur eventuella brister kan åtgärdas och hur en fullständig inrapportering av uppgifter från samtliga veterinärer kan komma till stånd. Syftet med förslagen skall vara att uppnå ett väl fungerande, kostnadsneutralt och kostnadseffektivt registreringsystem för sjukdoms- och läkemedelsövervakning. Behovet av kvalitetssäkrad statistik och dokumentation av det veterinära arbetet som gör det möjligt att spåra behandlingar och läkemedelsanvändning skall beaktas. Utredaren skall överväga i vilken utsträckning det är nödvändigt att i register eller databaser behandla personuppgifter om t.ex. veterinärer och djurhållare. Utredaren skall lämna förslag till de författningsändringar som bedöms vara nödvändiga. Beträffande förslag till författningsändringar som gäller personuppgifter skall utgångspunkten vara att regleringen av skyddet för den personliga integriteten skall motsvara det som framgår av personuppgiftslagen (1998:204). Utredaren skall beräkna kostnaderna för de åtgärder som föreslås, både för det allmänna och för berörda näringsidkare och föreslå finansiering av eventuella offentliga åtgärder liksom beakta de administrativa konsekvenserna för näringsidkarna.

I sitt arbete skall utredaren samråda med berörda myndigheter och organisationer, inklusive företrädare för de privatpraktiserande veterinärerna.

Redovisning av uppdraget

Utredaren skall redovisa uppdraget senast den 1 september 2005.

(Jordbruksdepartementet)

- - - - - slut på dokumentet - - - - -

[▲ Hem](#) [▲ Sök i Rixlex](#) [◀ Sökresultat](#) [◀ Föregående](#) [▶ Nästa](#)

[Åter till sidans topp](#)